

Förordning om tullens kontroll av att immateriella rättigheter efterlevs

Finansdepartementet

2011-06-30

Dokumentbeteckning

KOM(2011) 285

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tullens kontroll av att immateriella rättigheter efterlevs.

Sammanfattning

Syftet med förslaget till ny förordning är att varor som gör intrång i immateriella rättigheter ska hållas borta från marknaden. Det handlar om tullmyndigheternas kontroll av varor som misstänks göra eller gör intrång i immateriella rättigheter. Den nuvarande förordningen är från 2003 (Rådets förordning (EG) nr 1383/2003 av den 22 juli 2003).

Den föreslagna förordningen innehåller bestämmelser om vilka som kan lämna in ansökningar om ingripanden mot misstänkta immaterialrättsliga intrång samt hur och inom vilka tidsfrister dessa ansökningar ska handläggas hos tullmyndigheterna. Det finns också bestämmelser om kvarhållande eller uppskjutande av frigörande av sådana varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet. När varor misstänks göra intrång i en immateriell rättighet ska innehavaren av en beviljad ansökan inom en viss tid inleda ett förfarande, exempelvis genom att föra talan i domstol, för fastställande av huruvida intrång har gjorts. När det gäller varumärkesförfalskade och piratkopierade varor föreslås ett förenklat förfarande där dessa, under vissa förutsättningar, ska kunna förstöras utan föregående domstolsprövning. I nu nämnda fall är det, om inte annat anges i nationell lagstiftning, innehavaren av beslutet som ska bära kostnaderna för förstörelsen. När det gäller små sändningar av varumärkesförfalskade eller piratkopierade varor föreslås också ett förenklat förfarande där varorna ska kunna förstöras då importören, efter anmodan, inte avhört inom viss tid men också utan att rättighetsinnehavaren givit sitt samtycke därtill. I dessa fall är det tullmyndigheterna som ska bära kostnaderna för förstörelse av varorna.

Det anges vidare i förslaget att medlemsstaterna ska föreskriva administrativa påföljder för överträdelser av bestämmelserna i förordningen.

2010/11:FPM130

Vidare föreslås att kommissionen ska fastställa ett ansökningsformulär med hjälp av genomförandeakter, vilka ska antas med det rådgivande förfarandet. Vidare föreslås att kommissionen ska ges befogenhet att anta delegerade akter när det gäller att fastställa trösklar för definitionen av små sändningar.

Den föreslagna förordningen ska inte tillämpas på varor som resande medför i sitt personliga bagage, om varorna är för deras eget personliga bruk och det inte finns några indikationer på att syftet med varorna är kommersiellt.

Regeringen ställer sig positiv till inriktningen av det lämnade förslaget men är tveksam till vissa delar såsom bland annat förslagen om de förenklade förfarandena samt delegationen till kommissionen.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I september 2008 uppmanade rådet kommissionen och medlemsstaterna att göra en översyn av förordningen och att ta fram en ny handlingsplan för tullens bekämpning av intrång i de immateriella rättigheterna under perioden 2009-2012. Handlingsplanen¹ togs fram av kommissionen och godkändes av rådet och fokuserar på följande fyra huvudproblem: Farliga varumärkesförfalskade varor, organiserad brottslighet, globalisering av varumärkesförfalskning och försäljning av varumärkesförfalskningar över internet. I planen ingicks också en översyn av förordningen och denna har genomförts av kommissionen i nära samarbete med medlemsstaterna inom en arbetsgrupp som inrättats inom ramen för Tull 2013-programmet. Denna översyn har lett fram till att EU-kommissionen nu föreslår att nuvarande förordning ska ersättas med en ny förordning.

1.2 Förslagets innehåll

Det huvudsakliga syftet med den föreslagna förordningen är sålunda att varor som gör intrång i immateriella rättigheter i möjligaste mån hålls borta från marknaden och att de åtgärder som ska kunna vidtas för att uppnå detta syfte görs på ett sådant sätt att den lagliga handeln inte hindras. Skälet för att ingripa mot intrångsgörande varor är att de medför betydande skada för rättighetshavare, laglydiga tillverkare, handlare samt att dylika varor vilseleder konsumenterna och i vissa fall kan hota konsumenternas hälsa och

¹Rådets resolution av den 16 mars 2009 om den europeiska handlingsplanen för tullens bekämpning av intrång i immateriella rättigheter för perioden 2009–2012, EUT C 71, 25.3.2009, s. 1.

säkerhet. Förordningen ska dock inte tillämpas på varor som resande medför i sitt personliga bagage, om varorna är för deras eget personliga bruk och det inte finns några tecken på att syftet med varorna är kommersiellt.

I de inledande artiklarna anges vilka immateriella rättigheter som omfattas av förordningens tillämpningsområde. Dessa är följande: varumärken, mönster, upphovsrätt, geografiska beteckningar, patent enligt lagstiftningen i en medlemsstat, tilläggsskydd för läkemedel enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 469/2009, tilläggsskydd för växtskyddsmedel enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1610/96, rättigheter enligt gemenskapens växtförädlarrätt i enlighet med rådets förordning (EG) nr 2100/94, rättigheter enligt växtförädlarrätten i en medlemsstat, kretsmönster i halvledarprodukter enligt lagstiftningen i en medlemsstat, ett bruksmönster enligt lagstiftningen i en medlemsstat, näringskännetecken i den utsträckning det skyddas som en exklusiv immateriell rättighet enligt lagstiftningen i en medlemsstat samt varje annan rätt som fastställs som en exklusiv immateriell rättighet i unionslagstiftningen.

Därefter anges vilka som kan lämna in ansökningar om ingripanden mot misstänkta immaterialrättsliga intrång samt hur och inom vilka tidsfrister dessa ansökningar ska handläggas hos tullmyndigheterna. Det finns vidare bestämmelser om att innehavaren av ett beslut om beviljande av en ansökan om ingripande endast får använda de uppgifter denne får av tullmyndigheterna för att inleda ett förfarande för fastställande av huruvida intrång har gjorts i en immateriell rättighet samt för att begära kompensation från intrångsgöraren. Det finns också bestämmelser om kvarhållande eller uppskjutande av frigörande av sådana varor som misstänks göra intrång i en immateriell rättighet.

I förhållande till nuvarande förordning föreslås ett antal förändringar varvid de viktigaste är följande. För att skärpa kontrollen av efterlevnaden föreslås det att räckvidden för förordning (EG) nr 1383/2003 utvidgas så att den omfattar näringskännetecken, kretsmönster i halvledarprodukter och bruksmönster. Vidare föreslås att förordningen ska omfatta intrång till följd av parallellhandel och utrustning för att kringgå tekniska åtgärder samt andra typer av intrång i rättigheter vars efterlevnad redan kontrolleras av tullen.

Enligt förordningen ska tullen fortsätta att kontrollera efterlevnaden av immateriella rättigheter i alla situationer där varor är föremål för deras övervakning, och distinktionen mellan lagstiftningens processkaraktär och den materiella rätten i fråga om immateriella rättigheter betonas.

Genom förordningen införs även förfaranden som möjliggör för tullen att på vissa villkor låta överlämna varorna för förstöring, utan att rättighetsinnehavaren ska behöva gå igenom formella och rättsliga förfaranden. Förfarandena för förstöring differentieras beroende på typ av intrång. För varumärkesförfalskade och piratkopierade varor kan ägarens samtycke presumeras så länge det inte finns ett uttryckligt motstånd mot förstöringen, medan i andra situationer varornas ägare måste ge ett

uttryckligt samtycke till förstörelsen. Om en överenskommelse inte nås måste rättighetshavaren inleda ett rättsligt förfarande för fastställande av ett intrång, annars frigörs varorna.

Det föreslås också ett särskilt förfarande för små sändningar av varor som misstänks vara varumärkesförfalskade eller piratkopierade och som omfattas av en ansökan, vilket skulle medge att varor förstörs utan att rättighetshavaren involveras.

Ytterligare bestämmelser föreslås för att skydda lagliga handlares intressen mot missbruk av reglerna om tullens ingripande och för att införliva principerna i stadgan om de grundläggande rättigheterna i förordningen. I detta syfte klargörs i förordningen tidsfristerna för kvarhållande av misstänkta varor, villkoren för när tullen ska överföra uppgifter om sändningar till rättighetshavarna, villkoren för tillämpning av förfarandet för förstörelse av varor under tullkontroll vid misstänkta intrång i immateriella rättigheter i andra fall än varumärkesförfalskning eller piratkopiering samt rätten till försvar. Frågan om kostnaderna för lagring och förstörelse av intrångsgörande varor har uppmärksammats av olika berörda aktörer. Bestämmelserna i förordningen om att tullens direkta kostnader för lagring och förstörelse ska bäras av de rättighetshavare som ansöker om tullens ingripande behålls, även om detta inte hindrar dem från att vidta rättsliga åtgärder för att återvinna kostnaderna från den huvudsakligen ansvariga parten. Det föreslås dock ett viktigt undantag för små sändningar, där tullen föreslås stå för lagrings- och förstöringskostnaderna.

Det föreslås vidare att kommissionen med hjälp av genomförandeakter ska fastställa gemensamma ansökningsformulär och att dessa akter ska antas med det rådgivande förfarandet såsom det anges i artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 182/2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter. Kommissionen ska i dessa fall biträddas av tullkodexkommittén vilken ska avge ett yttrande som kommissionen ska ta hänsyn till vid sitt beslut.

Vidare föreslås att kommissionen i enlighet med artikel 290 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ska ges befogenhet att anta delegerade akter när det gäller att fastställa trösklar för definitionen av små sändningar. En delegerad akt innebär att kommissionen ges befogenhet att anta akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av lagstiftningsakten.

Det föreslås att medlemsstaterna ska föreskriva administrativa påföljder för överträdelse av bestämmelserna av förordningen samt vidta de åtgärder som krävs för att se till att dessa påföljder tillämpas. De administrativa påföljderna ska vara effektiva, proportionella och avskräckande.

I 7 kap. tullagen (2000:1281) finns kompletterande bestämmelser till rådets förordning 1383/2003 som kommer att behöva justeras i anledning av den nya förordningen.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Förslaget kommer inte att påverka EU:s budget och bedöms inte heller påverka statsbudgeten. Tullverkets kostnader kan dock komma att öka eftersom förslaget innebär att tullmyndigheterna föreslås bära kostnaderna för hanteringen av små försändelser. Utgångspunkten är att eventuella kostnader ska tas inom befintliga ekonomiska ramar.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen har en positiv inställning till inriktningen på den föreslagna förordningen. Det finns dock förslag som regeringen i nuläget ställer sig tveksam till och som särskilt kommer att uppmärksammas i förhandlingarna och som kräver närmare analys.

Det gäller bland annat valet av det rådgivande förfarandet. Utöver det ovan nämnda rådgivande förfarandet där tullkodexkommittén endast är rådgivande finns det så kallade granskningsförfarandet där tullkodexkommittén är medbeslutande. I Europaparlamentets och rådets förordning 182/2011 om fastställande av allmänna regler och principer för medlemsstaternas kontroll av kommissionens utövande av sina genomförandebefogenheter anges att då det är fråga om genomförandeakter med anknytning till den gemensamma handelspolitiken, vilket det är fråga om i förevarande fall, ska granskningsförfarandet tillämpas. Det rådgivande förfarandet får dock tillämpas även i dessa fall men måste då särskilt motiveras. Enligt regeringens bedömning har valet av förfarande inte tillräckligt motiverats varför regeringen under förhandlingarna avser att få klargjort de skäl som ligger bakom valet av förfarande.

Regeringen ställer sig vidare tveksam till förslaget att kommissionen ska få anta delegerade akter. Vad som kommer att anses som små försändelser kommer att få direkt påverkan på tullmyndigheternas verksamhet och dess kostnader då kostnaden för hanteringen av små försändelser ska bäras av tullmyndigheterna. Regeringen avser därför att verka för att en definition av små försändelser tas in i lagstiftningsakten. Det finns även anledning att återkomma till frågan om kostnadsansvaret för denna typ av försändelser.

Dessutom finns ytterligare ett antal detaljfrågor där regeringen är tveksam eller ytterligare överväganden krävs. Det rör sig bl.a. om den föreslagna förordningens tillämpningsområde, kretsen av personer som har rätt att

ansöka om ingripande, det förenklade förfarandet för förstöring av varor och då särskilt frågan om den föreslagna presumptionsregeln, samt hur vissa uppgifter av innehavaren av ett beslut om beviljande av en ansökan får användas.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas ståndpunkter om förslaget till förordning är i nuläget inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter om förslaget till förordning är i nuläget inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har sänts på remiss. Svenska remissynpunkter är i nuläget inte kända.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 207 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I nämnda artikel anges bland annat att den gemensamma handelspolitiken ska grunda sig på enhetliga principer, särskilt när det gäller handelsrelaterade aspekter av immateriella rättigheter. Den gemensamma handelspolitiken ska föras inom ramen för principerna och målen för unionens yttre åtgärder. Vidare stadgas att Europaparlamentet och rådet genom förordningar i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska besluta om åtgärder för att fastställa inom vilken ram den gemensamma handelspolitiken ska genomföras. Beslut fattas med kvalificerad majoritet.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förordningen avser de kommersiella aspekterna av immateriella rättigheter i så måtto att den avser åtgärder som ger tullen befogenhet att kontrollera efterlevnaden av immateriella rättigheter vid gränserna när det gäller varor som är föremål för internationell handel. Artikel 3.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt ger EU exklusiv befogenhet på den gemensamma handelspolitikens område.

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens förslag har skickats ut på remiss och svar på remissen ska inkomma till Regeringskansliet senast den 15 augusti 2011.

Kommissionens förslag till förordning kommer att behandlas i rådsarbetsgruppen för tullunionen, vilken lyder under rådskonstellationen konkurrenskraft. Preliminärt kommer förhandlingarna att inledas den 6 juli 2011.

4.2 Facktermer

Delegerad befogenhet – Befogenhet som delegeras från lagstiftaren (Europaparlamentet och rådet) till kommissionen, regleras i artikel 290 EUF-fördraget. Delegerad befogenhet kan endast tillämpas om befogenheten härleds från en lagstiftningsakt. Den delegerade befogenheten kan endast tillämpas på akter med allmän räckvidd som inte är lagstiftningsakter och som kompletterar eller ändrar vissa icke väsentliga delar av den lagstiftningsakt den är knuten till.

Delegerad akt – akt antagen av kommissionen med delegerad befogenhet.

Genomförandebefogenhet – Befogenhet att, i de fall enhetliga villkor för genomförande krävs, mer precist genomföra rättsligt bindande akter genom att anta genomförandakter. Lagstiftaren (Europaparlamentet och rådet) kan genom en lagstiftningsakt tilldela kommissionen, eller i vederbörligen motiverade fall rådet, denna befogenhet enligt artikel 291 EUF-fördraget. I de allra flesta fall tillämpas genomförandebefogenhet genom kommittéförfarande.

Genomförandakt – akt antagen av kommissionen eller rådet med genomförandebefogenhet.

Lagstiftningsakt – I EU-terminologi är det en akt som är antagen med det ordinarie eller det särskilda lagstiftningsförfarandet, se artiklarna 289 och 294 EUF-fördraget

Ordinarie lagstiftningsförfarande – består i att Europaparlamentet, och rådet på förslag från kommissionen gemensamt antar en förordning, ett direktiv eller ett beslut.

Särskilt lagstiftningsförfarande – tillämpas i de särskilda fall som anges i fördraget, t.ex. antagandet av budgeten. Europaparlamentet med medverkan av rådet eller rådet med medverkan av Europaparlamentet, antar en förordning, ett direktiv eller ett beslut.

Kommittéförfarande ("kommittologi") avser att kommissionen måste samråda med särskilda kommittéer när den genomför EU-lagstiftning i enlighet med det uppdrag som lagts fast i respektive rättsakt. Kommittéerna består av experter från EU:s medlemsstater och möjliggör för kommissionen att föra en dialog med förvaltningarna i medlemsstaterna innan den vidtar genomförandeåtgärder samtidigt som systemet garanterar medlemsstaternas kontroll över kommissionens genomförandebefogenhet. Det s.k. rådgivande förfarandet eller granskningsförfarandet kan tillämpas.

Rådgivande förfarande

Då omröstning sker i en rådgivande kommitté anses kommissionen få stöd för sitt utkast till genomförandeakt då en enkel majoritet av kommitténs medlemmar avger ett positivt yttrande. Kommissionen ska ta största hänsyn till kommitténs yttrande samt ska informera denna om på vilket sätt yttrandet beaktas. Kommittén kan dock inte hindra kommissionen från att anta utkastet till genomförandeakt.

Granskningsförfarande

Granskningsförfarandet innebär att kommissionen ska anta ett utkast till genomförandeakt om en kvalificerad majoritet av kommitténs ledamöter avger ett positivt yttrande. Om däremot en kvalificerad majoritet avger ett negativt yttrande får kommissionen, i det fall en genomförandeakt anses nödvändig, förelägga kommittén en ändrad version av utkastet inom två månader efter avgivandet av det negativa yttrandet. Kommissionen får även hänskjuta det ursprungliga förslaget till den s.k. omprövningskommittén inom en månad efter avgivandet av det negativa yttrandet.